

Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

Rapport

Huddinge kommun

KPMG AB

2024-02-20

Antal sidor 21

Huddinge kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-02-20

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Kunskapsresultat	6
3.2	Resurser och resursfördelning	9
3.3	Skolfrånvaro	13
3.4	Särskilt stöd	15
3.5	Systematiskt kvalitetsarbete	18
4	Samlad bedömning och rekommendationer	20

1 Sammanfattning

KPMG har av Huddinge kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning är ändamålsenligt så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen, det vill säga att de får en "god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier".

Syftet med granskningen har varit att bedöms om gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning är ändamålsenlig, så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning delvis är ändamålsenligt så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen.

I det följande redovisas våra bedömningar och rekommendationer kopplat till revisionsfrågorna.

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?	Vi bedömer att resurser delvis fördelas till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Vid tidpunkten för granskningen pågår en översyn av resursfördelningsmodellen. Vi bedömer att det är angeläget att modellen regelbundet utvärderas.	Säkerställa att resursfördelningsmodellen beaktar elevers olika förutsättningar och behov så att kostnaderna för bl.a. särskilt stöd finansieras inom densamma.
Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Bedrivs ett ändamålsenligt arbete och vidtas adekvata åtgärder för att motverka skolfrånvaro?	Vi bedömer att nämnden delvis bedriver ett ändamålsenligt arbete för att motverka skolfrånvaro. Det inte är säkerställt att insatserna motsvarar de behov som finns. Det är inte heller tillfredsställande att nämnden, till följd av brister i det digitala systemet, inte följt upp och analyserat elevernas frånvaro på en aggregerad nivå.	Regelbundet följa upp elevernas samlade frånvaro och att tillse att adekvata och riktade åtgärder vidtas om brister identifieras. (4 kap. 5 och 7 §§ SkoL)

Revisionsfråga	Bedömning: Delvis	Rekommendationer
Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?	<p>Vi bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd. Alla elever får inte det särskilda stöd som de behöver, vilket påverkar måluppfyllelsen.</p> <p>Vi konstaterar emellertid att det görs insatser av olika slag för att möta behovet av särskilt stöd, däribland åtgärdsprogram för det kompensatoriska arbetet vid yrkesprogram och kartläggning av arbetet kring elever med NPF vilket vi ser positivt på.</p>	Säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver. (3 kap. 7 § SkoL)
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	Rekommendationer
Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?	Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen. Vi bedömer dock att det finns brister i huvudmannens styrning av det systematiska kvalitetsarbetet.	Årligen besluta om uppföljning och utvärdering av särskilt utvalda områden. (4 kap 5 § SkoL samt SKOLFS 2012:98)
Revisionsfråga	Bedömning: I allt väsentligt	Rekommendationer
Vidtas åtgärder om det finns brister i verksamheten?	Vi bedömer att nämnden i allt väsentligt vidtar åtgärder om det finns brister i verksamheten. Vi bedömer dock att det är en brist att huvudmannen i det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet inte tydliggör vilka konkreta åtgärder som ska vidtas utifrån genomförda analyser.	Stärka styrningen av det systematiska kvalitetsarbetet så att processen från uppföljning, analys och insatser tydligt framgår. (4 kap. 3 och 6 §§ SkoL).

2 Bakgrund

KPMG har av Huddinge kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning är ändamålsenligt så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen, det vill säga att de får en "god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier". Utbildning på gymnasieskolans nationella program syftar till endera gymnasieexamen eller yrkesexamen efter tre års studier. Elever som inte är behöriga till gymnasieskolans nationella program ska genom utbildning på introduktionsprogram förberedas för utbildning på nationella program, annan utbildning eller för arbetsmarknaden.

Det av Skolverket finansierade forskningsprojektet "*#jagmed*" konstaterar att skolmisslyckande och avbrutna studier inte bara är ett personligt misslyckande eller skolmisslyckande utan leder också till förluster på samhällsnivå. Av gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens verksamhetsberättelse för 2022 framgår att målet att "alla elever utvecklas mot högt ställda kunskapskrav" inte uppfylldes då inga indikatorer nådde upp till etappmålet. "Skolornas kompensatoriska aktiviteter räcker inte till för att ge eleverna möjligheten att nå ökade kunskapskrav."

Genom en systematisk uppföljning av gymnasieskolans resultat och analys av desamma får nämnden god kunskap om verksamheten och underlag för att vidta adekvata åtgärder för högre måluppfyllelse. Vid identifierade brister ska adekvata och riktade insatser vidtas. Om detta brister riskerar måluppfyllelsen att försämrans och elevernas förutsättningar försvåras både vad gäller vidareutbildning och att få arbete. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2023.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning är ändamålsenlig, så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen. I rapporten ska kunskapsresultaten i kommunens gymnasieskolor, utifrån tillgänglig offentlig statistik, under de senaste åren översiktligt redovisas och jämföras med rike, kommungrupp och eventuellt andra aggregerade uppgifter.

Granskningen har besvarat följande revisionsfrågor:

- Fördelas resurser till skolenheterna med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov?
- Bedrivs ett ändamålsenligt arbete och vidtas adekvata åtgärder för att motverka skolfrånvaro?
- Får elever i behov av särskilt stöd, det stöd som de behöver?
- Bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen?
 - Vidtas åtgärder om det finns brister i verksamheten?

Granskningen avgränsas till gymnasieskolans nationella program.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen utgörs revisionskriterierna av:

- kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §,
- skollagen (2010:800) 2 kap 8 b §, 3 kap. 8 § 3 st., 4 kap. 3-7 §§ och 15 kap. 2 §,
- Skolverkets allmänna råd *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)* och
- tillämpbara interna regelverk, policyer och beslut.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av offentlig statistik, Skolinspektionens beslut och skolenkät samt kommuninterna dokument. För granskningen har intervjuer genomförts med gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens ordförande, tillförordnad förvaltningsdirektör, verksamhetschef för gymnasium och vuxenutbildning, avdelningschef för administration, ett urval av rektorer, lärare samt representanter från elevhälsan.

Rapporten är faktakontrollerad av gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens presidium, tillförordnad förvaltningsdirektör och verksamhetschef för gymnasium och vuxenutbildning.

3 Resultat av granskningen

3.1 Kunskapsresultat

I Huddinge kommun finns det sju gymnasieskolor varav fem kommunala: Huddingegymnasiet, Sjödalsgymnasiet, Sågbäcksgymnasiet, Widerströmska gymnasiet och Östra gymnasiet. Uppgifterna nedan är hämtade från officiell statistik och avser resultaten för de nationella programmen vid de kommunala skolenheterna i Huddinge kommun efter läsåret 2022/2023.

Enhet/kommun	Andel (%) med examen ¹	Andel (%) med grundl. behörighet	GBP för elever med examen	GBP ² för elever med examen eller studiebevis
Huddinge gymnasiet	73 %	73 %	14,3	13,1
Sjödalsgymnasiet	72 %	48 %	13,3	12,1
Sågbäcksgymnasiet	62 %	i.u. %	13,5	11,4
Widerströmska gymnasiet	87 %	85 %	15,1	14,5
Östra gymnasiet	98 %	96 %	17,0	16,9
Huddinge kommun ³	75 %	70 %	15,2	14,1
Stockholms län ⁴	79 %	81 %	15,4	14,9
Riket ⁵	80 %	80 %	14,9	14,5

Källa: Skolverket

¹ Av samtliga avgångselever 2023.

² Genomsnittligt betygspoäng

³ Kommunal huvudman

⁴ Samtliga huvudmän

⁵ Samtliga huvudmän

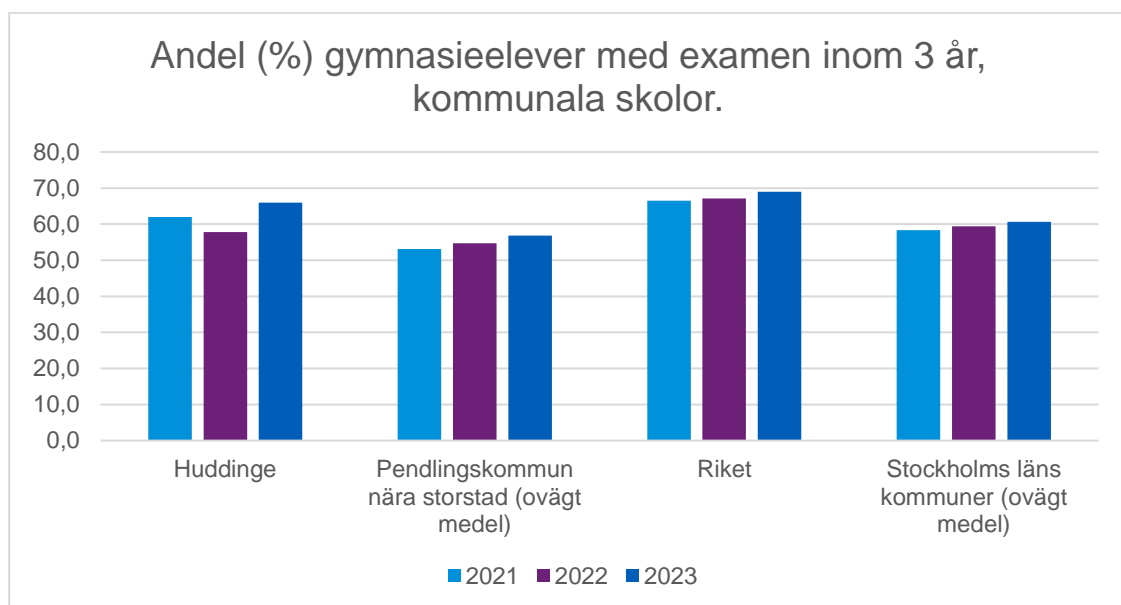
Huddinge kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-02-20

Av uppgifterna ovan kan vi se att andelen som lämnade gymnasieskolan med examen eller grundläggande behörighet läsåret 2022/2023 var lägre i Huddinge kommun i jämförelse med snittet i län och rike. Även genomsnittligt betygspoäng för elever med examen och elever med examen eller studiebevis var lägre i Huddinge kommun.

Andelen elever som lämnade gymnasieskolan med examen var högst vid Östra gymnasiet (98 %) och lägst vid Sågbäcksgymnasiet.

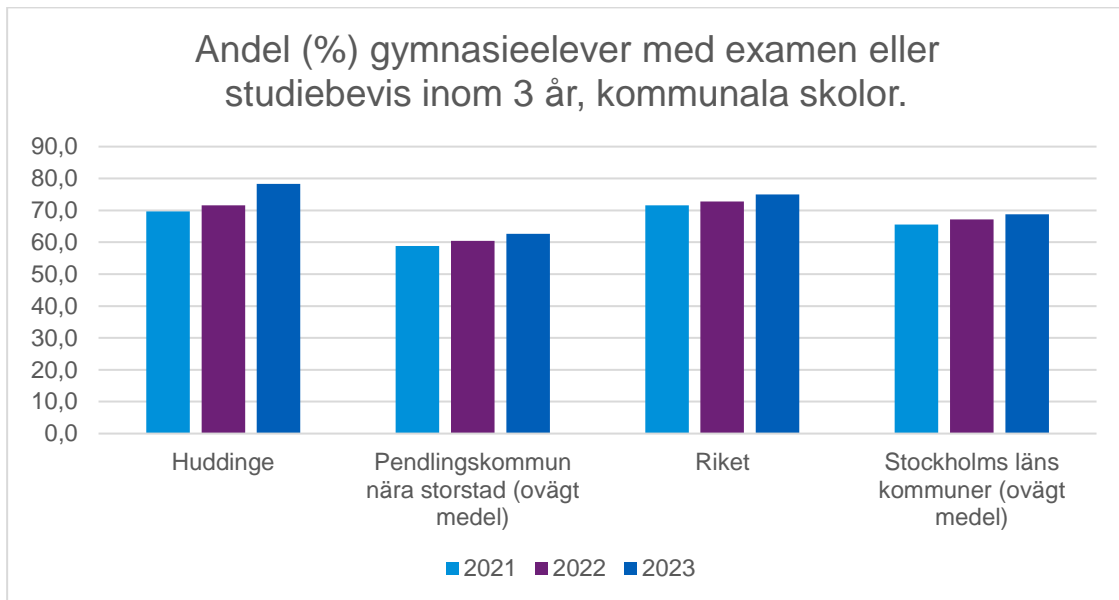
Nedan ser vi andelen elever med gymnasieexamen inom tre år mellan läsåren 2020/2021 och 2022/2023. Uppgifterna inkluderar elever vid introduktionsprogram.

Källa: Kolada.

Av uppgifterna ovan kan vi se att andelen gymnasieelever med examen inom tre år vid Huddinges kommunala skolor var högre efter läsåret 2022/2023 jämfört med föregående läsåret. Andelen med gymnasieexamen efter tre år var efter läsåret 2022/2023 högre i Huddinge kommun i jämförelse med snittet i kommungrupp och Stockholms län men lägre i jämförelse med snittet i riket.

Nedan ser vi andelen gymnasieelever med examen eller studiebevis inom tre år. Uppgifterna inkluderar elever vid introduktionsprogram.

Källa: Kolada.

Av uppgifterna ovan kan vi se att andelen gymnasieelever med examen eller studiebevis inom tre år har ökat under de senaste läsåren och är högre än bland jämförelsegrupperna.

3.2 Resurser och resursfördelning

Om resursfördelning

”Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas” enligt skollagen 1 kap. 9 §. Detta betyder att eleverna ska ges förutsättningar att nå så långt som möjligt och att de elever som av olika skäl har det svårt att nå målen i skolan, till exempel av socio-ekonomiska skäl eller för att de har ett annat modersmål än svenska, ska kompenseras. Likvärdig utbildning handlar alltså inte om att resurserna ska fördelas lika, utan att ”hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov”. (Lgy11, p1) Detta är skolans kompensatoriska uppdrag. Kommuner ska enligt 2 kap. 8 b § SkoL ”fördela resurser till utbildning inom skolväsendet efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov”.

”Huvudmannen bör ha rutiner för att regelbundet säkerställa att skolenheterna har tillräckliga resurser för att uppfylla de krav som ställs i lagar och andra föreskrifter i fråga om extra anpassningar och särskilt stöd”. (SKOLFS: 2022:334)

Resursfördelning i Huddinge kommun

För de nationella gymnasieprogrammen ingår Huddinge kommun i en gemensam gymnasierregion⁶, Storsthlm, med övriga kommuner i Stockholms län och Håbo kommun. Samverkan i gymnasierregionen innebär bl.a. att deltagande kommuner beslutar om gemensamma programpriser. Programpriset bygger på sju kostnadsslag vilka är undervisning, lokaler, lärverktyg, skolmåltider, elevhälsa, resor samt administration/övrigt. Programprisets kostnadsslag räknas årligen upp utifrån givna index hämtade från SCB. Den totala uppräknings av programpriserna påverkas av den vikt respektive kostnadsslag utgör för respektive program.

Sedan 2015 beslutar gymnasierregionen också om strukturtillägg. Syftet med strukturtillägget är att ge extra ekonomiskt stöd till skolenheter med elever i behov av mer stöd. Strukturbidraget fördelas enligt en modell för elever med ett meritvärde från grundskolan på under 200 poäng. Beroende på meritvärde, från 0–199 poäng, varierade strukturbidraget läsåret 2023/2024 mellan 3 014 kronor och 5 358 kronor per elev och termin. De totala beloppen för strukturbidragen specificeras per skolenhet och per nationellt program utan specifikation om vilka elever det avser. Det är därefter rektor som beslutar om vilka åtgärder eller satsningar som bör göras. Den av kommunerna fastställda prislistan gäller för samtliga elever folkbokförda i samverkansområdet och som läser inom detsamma. Kostnader för elever som läser modersmål ersätts genom tilläggsbelopp.

För gymnasieskolorna i Huddinge kommun innebär samverkan i gymnasierregionen att gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden fördelar resurser utifrån gemensamt fastställda programpriser. Den 16 november 2022⁷ beslutade nämnden att höja programpriset samt strukturtillägget för läsåret 2023/2024 med en genomsnittlig uppräknings motsvarande 1,8 procent i enlighet med Storsthlm:s rekommendation.

⁶ Gymnasierregion är det begrepp som används för samverkan mellan deltagande kommuner i Stockholms län och Håbo kommun.

⁷ GAN 2022-11-16 § 9

2024-02-20

Kostnader för lokaler, central administration, elevresor, skolläkaravtal och kopieringsrätt finansieras centralt och dras därför bort från den ersättning gymnasieskolorna erhåller. I intervjuer framkommer att den centrala finansieringen inför läsåret 2023/2024 har ökat från 20 till 24 procent. Orsaken till att den centrala finansieringen har ökat uppges bl.a. vara för att täcka ökade kostnader till följd av inflationen men även för att nämnden ska få större möjligheter att omfördela resurser ut ett likvärdighetsperspektiv.

För elever med extraordinära stödbehov har rektor möjlighet att ansöka om tilläggsbelopp. Rektor har möjlighet att få stöd i ansökningsprocessen via förvaltningen. För elever folkbokförda i Huddinge kommun ansöker rektor om tilläggsbelopp centralt hos förvaltningen. En genomlysning i syfte att förenkla ansökningsprocessen genomfördes för drygt ett år sedan, enligt intervjuad verksamhetschef för gymnasieskolan. För elever folkbokförda i andra kommuner gäller aktuell kommuns interna rutiner.

Intervjuad ordförande för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden bedömer att den gemensamma prismodellen inom gymnasierregionen i stort tar hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov, men att det inte är säkerställt att modellen genererar tillräckligt med resurser. Såsom den gemensamma prismodellen är utformad förutsätter den att gymnasieskolorna hos gymnasierregionens deltagande kommuner har fylla klassrum för att ersättningen ska motsvara den faktiska kostnaden, vilket har kommit att bli en utmaning då utflödet av elever folkbokförda i Huddinge kommun är större än inflödet av elever från andra kommuner. Det har därtill identifierats att elever som väljer att studera i Huddinge kommun har en mer utmanade socioekonomisk bakgrund än elever i andra deltagande kommuner inom gymnasierregionen. Det handlar exempelvis om utländsk bakgrund och vårdnadshavarnas utbildningsnivå vilket bidrar till att kommunens kompensatoriska uppdrag blir särskilt stort, enligt intervjuad ordförande och representanter från förvaltningsledningen.

Vid tidpunkten för granskningen pågår en översyn av prismodellen för att säkerställa att den är tillräckligt skarp⁸, vilket intervjuad ordförande ser positivt på. Översynen, som ska redovisas för Storsthlm:s styrelse i juni 2024, ska belysa ett antal områden kopplade till fördelningen; det gäller bl.a. den socioekonomiska fördelningen och strukturtilläggets konstruktion och nivå.

Intervjuade rektorer bedömer att nämnden delvis beaktar elevers olika förutsättningar och behov i sin resursfördelning men att skolenheterna inte erhåller tillräckligt med resurser för att möta de behov som finns. Flera av de intervjuade rektorerna ser positivt på att skolenheterna erhåller strukturbidrag baserat på elevers meritpoäng från årskurs 9. Under de senaste åren har dock problemet med betygsinflation växt, vilket innebär att en allt större andel av eleverna börjar gymnasieskolan med betyg som inte motsvarar deras kunskaper. Detta innebär att det finns elever som redan från start är i behov av olika insatser i form av särskilt stöd för att klara gymnasieskolans kurser, även om deras betyg säger något annat. Dessa insatser för elever vars betyg inte motsvarar deras kunskaper bedömer flera av de intervjuade rektorerna som särskilt svåra att möta med gällande resursfördelningsmodell. Det är en utmaning att ansöka

⁸ Storsthlm 2023-09-14 § 63

2024-02-20

om tilläggsbelopp för elever i behov av särskilt stöd. Enligt intervjuade rektorer uppstår utmaningarna redan i processens inledning. Ansökan om tilläggsbelopp beskrivs som ett tidskrävande. Processen är, enligt intervjuade rektorer, särskilt krävande när det handlar om elever folkbokförda i en annan kommun. Andra utmaningar handlar om att säkerställa att beviljade tilläggsbelopp för elever från andra hemkommuner faktiskt betalas in. Enligt intervjuad verksamhetschef för gymnasieskolan finns det även utmaningar med att elevernas hemkommuner inte beviljar tilläggsbelopp enligt identifierat behov.

Sedan den centrala finansieringen ökade inför läsåret 2023/2024 är uppfattningen, bland flera av de intervjuade rektorerna, att utmaningarna att säkerställa att alla elevers behov blir tillgodosedda ökat ytterligare. Ett par rektorer menar att de till följd av den minskade ersättningen har behövt minska resurserna till skolenheternas stödverksamheter, vilket medfört att det idag är färre personal som arbetar med särskilt stöd, till exempel i undervisningsgrupper anpassade för elever i behov av särskilt stöd. Bilden av att skolenheterna inte erhåller tillräckligt med resurser delas av flera av de intervjuade lärarna som menar att de inte har förutsättningar att bedriva undervisning med en hög måluppfyllelse. Uppfattningen är att förutsättningarna har försämrats ytterligare sedan den centrala finansieringen ökade.

Att det finns utmaningar vad gäller resurser och stödinsatser för elever framgår även av gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens kvalitetsrapport för läsåret 2022/2023. Av kvalitetsrapporten framgår bl.a. att "skolorna beskriver en ansträngd ekonomisk situation parallellt med en elevgrupp där behovet av utökat stöd ökar".

Intervjuad ordförande och representanter från förvaltningsledningen menar att ökningen av den centrala finansieringen var nödvändig och en del i arbetet att säkerställa att resurser fördelas utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Som tidigare framgått råder det en överkapacitet gällande antalet platser vid kommunens gymnasieskolor vilket bidrar till att ersättningen, som främst utgörs av den gemensamma prismodellen, inte fullt ut motsvarar gymnasieskolornas behov. Genom ökad central finansiering menar ordförande att nämnden således får större möjligheter att omfördela resurser efter behov.

Nämnden har under de senaste åren beslutat om ett antal åtgärder för att öka måluppfyllelsen i kommunen, enligt intervjuad ordförande och representanter från förvaltningsledningen. Det handlar bl.a. om ett strukturprogram⁹ för Huddinge kommuns gymnasieverksamhet som ska ge en riktning för att planera och organisera kommunens utbud av gymnasieverksamhet och lokaler för densamma. Av strukturprogrammet framgår en nulägesanalys som redogör för tre faktorer som bedöms som särskilt viktiga för utveckling av långsiktigt stabil och hållbar verksamhet; det gäller faktorerna nettoflöde av elever, överkapacitet samt lokaler och fastighetsekonomi. Enligt intervjuad tillförordnad förvaltningsdirektör har nämnden som ett resultat av strukturprogrammet beslutat att omorganisera Sjödalsgymnasiet som innebär att skolenheten från och med sommaren 2024 lämnar nuvarande lokaler och minskar befintligt programutbud. Genom beslutet att omorganisera Sjödalsgymnasiet

⁹ GAN 2022-08-31

2024-02-20

kommer nämnden, enligt tillförordnad förvaltningsdirektör, få större ekonomiska möjligheter att möta elevernas behov.

En annan åtgärd nämnden beslutat om återfinns i verksamhetsplanen för år 2023¹⁰ och handlar om ett uppdrag till förvaltningen att ta fram kompensatoriska åtgärder för stärkt kunskapsutveckling inom gymnasiala yrkesprogram. Som ett resultat av uppdraget har nämnden den 2 oktober 2023¹¹ fastställt en åtgärdsplan för det kompensatoriska arbetet som gäller för de yrkesförberedande programmen i kommunen. Åtgärdsplanen innehåller prioriteringar med tillhörande aktiviteter, mål och etappmål samt en fördjupad beskrivning och analys av situationen. En av planens åtgärder rör resursfördelningen och målet är att resursfördelningssystemet ska ta hänsyn till elevgruppernas sammansättning och behov. Enligt åtgärdsplanen kommer en översyn av gällande resursfördelningsmodell att genomföras efter att översynen av den gemensamma prismodellen inom Storsthlm är genomförd och en ny resursfördelningsmodell kommer, enligt åtgärdsplanen, införas under år 2025.

3.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att resurser delvis fördelas med hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov.

Utifrån huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och genomförda intervjuer ser vi en risk för att befintlig resursfördelningsmodell inte i tillräckligt hög grad beaktar elevers olika förutsättningar och behov. Denna risk behöver särskilt beaktas då många elever, folkbokförda i andra kommuner, med förhållandevis låga meritvärden antas till gymnasieskolan i Huddinge kommun. Vi bedömer att Huddinge kommun kan belastas med kostnader för elever folkbokförda i andra kommuner som inte täcks av befintlig resursfördelningsmodell. Skolenheterna har dock möjlighet att ansöka om tilläggsbelopp för elever med extraordinära stödbehov.

Vid tidpunkten för granskningen pågår en översyn av resursfördelningsmodellen. Vi bedömer att det är angeläget att modellen regelbundet utvärderas.

¹⁰ GAN 2023-03-22

¹¹ GAN 2023-10-02

3.3 Skolfrånvaro

Skolinspektionens riktade tillsyn

Skolinspektionen har under våren 2022 genomfört en riktad tillsyn vid Widerströmska gymnasiet¹² och gällde efterlevnad av bestämmelser om särskilt stöd, utredning av elevers ordningsstörande beteende, utredning av elevers frånvaro, planen mot kränkande behandling och anmälan av kränkande behandling. Skolinspektionen gjorde bedömningen att det bl.a. fanns brister i arbetet vad gäller utredning av elevers frånvaro.

Arbetet mot skolfrånvaro

Det finns i Huddinge kommun inga centrala riktlinjer för arbetet mot skolfrånvaro utan respektive skolenhet ansvarar för att utforma egna lokala rutiner.

I intervjuer framkommer att skolenheterna i stort har motsvarande rutiner. Till stöd i arbetet finns ett digitalt system. När en elev registreras som ogiltigt frånvarande vid en lektion skickas ett SMS automatiskt via till eleven. Är eleven omyndig informeras även vårdnadshavare. Flera av de intervjuade bedömer att det digitala systemet är ändamålsenligt och stödjer det vardagliga arbetet. Ett par lärare menar dock att det förekommer att vårdnadshavare upplever att det kan vara svårt att registrera sig som användare i systemet, det gäller särskilt vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska eller som saknar digitalt bank-id.

Det är mentor som ansvarar för att löpande följa upp elevernas när- och frånvaro. För att uppmärksamma elever med en hög och problematisk frånvaro ska mentor varannan vecka göra en fördjupad uppföljning av frånvarostatistiken. En gång i månaden ska all frånvaro sammanställas och vidare rapporteras till CSN. Processen kring rapportering av frånvaro till CSN skiljer sig något mellan skolenheterna.

Flera av de intervjuade menar att det vid gymnasieskolorna i Huddinge kommun finns en generell problematik med skolfrånvaro även om frånvaron är högre på vissa program än andra. Uppfattningen är att elever vid program med högre intagningspoäng, exempelvis det naturvetenskapliga programmet, tenderar att vara mer motiverade och således ha mindre skolfrånvaro. Generellt är skolfrånvaron som lägst under det första läsåret och som högst under det tredje läsåret. Ett par rektorer menar att det delvis beror på att eleverna under åren på gymnasiet bygger upp en "taktik" kring vilka lektioner de inte behöver närvara vid samtidigt som de inte riskerar underkända betyg eller indraget CSN.

Intervjuade rektorer bedömer att skolenheterna inte fullt ut bedriver ett ändamålsenligt arbete mot skolfrånvaro. Bedömningen bygger rektorerna på att det finns elever som de inte lyckas med att återgå till studier. Samtidigt är uppfattningen att resurserna behöver prioriteras för de elever som väljer att gå till skolan. Bilden av att det finns elever som skolan inte lyckas få att återgå till studier delas av intervjuade lärare som vidare menar att skolenheterna har goda rutiner för att identifiera och uppmärksamma skolfrånvaro, men att det i flera fall har saknats resurser för att åtgärda frånvaron.

¹² Skolinspektionen Dnr. 2022:11452

2024-02-20

Många av eleverna som har en problematisk frånvaro uppges ha utmaningar i sitt lärande som bl.a. beror på NPF¹³ och psykisk ohälsa, enligt flera av de intervjuade. Det finns också utmaningar att motivera elever tillbaka till studier om de redan fått ett arbete kopplat till den utbildning de läser; det gäller särskilt elever vid yrkesprogram. För att få elever med problematisk frånvaro att återgå till studier är det, enligt flera av de intervjuade, viktigt med individuellt anpassade åtgärder; det kan exempelvis handla om anpassning av schema vad gäller lektionernas utformning och omfattning. Intervjuade representanter från elevhälsan menar att det därtill är viktigt att skapa relationer och sammanhang för eleven. I flera fall där skolan lyckats få eleven att återgå till studier uppges exempelvis daglig direktkontakt mellan kurator och elev varit bidragande.

Intervjuade rektorer och representanter från elevhälsan menar att arbetet mot skolfrånvaro skulle underlättas av stärkt samverkan med socialtjänst och region. Vad gäller samverkan med socialtjänsten är uppfattningen att samverkan för elevens bästa i flera fall hindras av socialtjänstens sekretess. Skolenheterna har, enligt intervjuade rektorer, inte utformat något strukturerat arbetssätt att inhämta vårdnadshavare samtycke när det handlat om omyndiga elever. En annan utmaning är att flera elever vid Huddinge kommuns gymnasieskolor kommer från andra hemkommuner vilket försvårar möjligheterna att utforma övergripande och strukturerade arbetssätt för samverkan.

Enligt intervjuad ordförande för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden följer nämnden delvis upp skolenheternas arbete mot skolfrånvaro inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Vi kan av kvalitetsrapporten för läsåret 2022/2023 bl.a. läsa att Widerströmska gymnasiet har arbetat med ett fördjupat närvaroprojekt som resulterat i en närvaropolicy. Vidare framgår att det på Sjödalsgymnasiet finns behov av att genomföra en skolnärvarosatsning. Huvudmannen följer däremot upp elevernas samlade frånvaro på en aggregerad nivå. Enligt intervjuad verksamhetschef för gymnasieskola har det till följd av brister i det digitala systemet inte varit möjligt att genomföra tillförlitliga sammanställningar och analyser av frånvaron på kommunövergripande nivå. Denna brist uppges nu vara åtgärdad och inför kommande kvalitetsrapporter kommer, enligt intervjuad verksamhetschef, elevernas samlade skolfrånvaro följas upp på en aggregerad nivå.

3.3.1 Bedömning

Vår bedömning är att det delvis bedrivs ett ändamålsenligt arbete och vidtas adekvata åtgärder för att motverka skolfrånvaro.

Det vidtas både generella och riktade insatser för elever som riskerar att få eller har problematiskt skolfrånvaro; det gäller exempelvis anpassning av scheman utifrån lektionernas utformning och omfattning. Vi bedömer däremot att det inte är säkerställt att insatserna motsvarar de behov som finns; avsaknad av insatser från andra myndigheter kan få negativa konsekvenser på närvaron.

¹³ Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Det är inte heller tillfredsställande att nämnden, till följd av brister i det digitala systemet, inte följt upp och analyserat elevernas frånvaro på en aggregerad nivå.

3.4 Särskilt stöd

Skolinspektionens riktade tillsyn

Som framgår av avsnitt 3.3 har Skolinspektionen under våren 2022 genomfört en riktad tillsyn vid Widerströmska gymnasiet¹⁴ gällande efterlevnad av bestämmelser om särskilt stöd, utredning av elevers ordningsstörande beteende, utredning av elevers frånvaro, planen mot kränkande behandling och anmälan av kränkande behandling. Utöver brister vad gäller utredning av elevers frånvaro gjorde Skolinspektionen bedömningen att det också fanns brister vad gäller anmälan och utredning av elevers behov av särskilt stöd.

Skolinspektionen har under våren 2023 också genomfört en riktad tillsyn vid Sågbäcksgymnasiet¹⁵ gällande efterlevnad av bestämmelser om särskilt stöd, fjärr- och distansundervisning samt arbetet mot kränkande behandling. Skolinspektionen gjorde bedömningen att det bl.a. fanns brister i arbetet med att anmäla och utreda elevers behov av särskilt stöd.

Skolinspektionens skolenkät

I skolenkäten, som genomförs hos varje huvudman vartannat år, tillfrågades alla elever i år 2 i gymnasieskolan om anpassning efter elevens behov.¹⁶ Den senaste skolenkäten genomfördes vårterminen 2022 och besvarades av 73 procent av eleverna vid år 2. Den första siffran i kolumnen anger genomsnittet i Huddinge kommuns kommunala gymnasieskolor och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

Stöd	Elever år 2
Tycker du att du får den hjälp du behöver från skolan för att klara skolarbetet?	6,2 / 6,3
Hur ofta får du den hjälp du behöver under lektionerna?	7,2 / 7,3

Skolenkäten för elever i år 2 vid gymnasiet, vårterminen 2022, Skolinspektionen

Av uppgifterna ovan kan vi se att eleverna i Huddinge kommun svarar i paritet med enkätomgångens genomsnitt på frågor om stöd.

Skolenkäten besvaras också av undervisande lärare.¹⁷ Svarsfrekvensen för undervisande lärare på skolenkäten från vårterminen 2022 uppgick till 58 procent, vilket gör att det blir svårt att tolka resultatet. I tabellen nedan redovisas resultatet för

¹⁴ Skolinspektionen Dnr. 2022:11452

¹⁵ Skolinspektionen Dnr. 2022:11453

¹⁶ Medelvärdet och indexvärdet hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna anger att påståendet "stämmer helt och hållet" och 0 att påstående inte alls stämmer, däremellan finns alternativen "stämmer ganska bra" och "stämmer ganska dåligt".

¹⁷ Observera låg svarsfrekvens 61 %

2024-02-20

frågor om anpassning efter elevens behov, särskilt stöd och elevhälsa. Den första siffran i kolumnen anger genomsnittet i Huddinge kommun och den andra siffran snittet i enkätomgången.

Stöd, särskilt stöd och elevhälsa	Undervisande lärare
Hur ofta upplever du att alla elever får den hjälp de behöver på dina lektioner?	7,4 / 7,5
Tycker du att alla dina elever får det stöd från skolan som behövs för att klara skolarbetet?	6,3 / 6,9
Tycker du att extra anpassningar ges skyndsamt till de elever som riskerar att inte klara skolarbetet?	6,3 / 6,7
Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?	6,3 / 6,4
Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?	6,4 / 6,8
Hur tycker du att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar?	7,3 / 7,2
Hur uppfattar du möjligheterna för er lärare att få stöd från elevhälsan om det skulle behövas?	7,9 / 8,1

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2023, Skolinspektionen

Av skolenkäten framgår att undervisande lärare i Huddinge kommun i flera frågor om stöd, särskilt stöd och elevhälsa ställer sig något mer negativa i jämförelse med snittet i enkätomgången.

Arbetet med särskilt stöd

Det finns i Huddinge kommun inga centrala riktlinjer för hur arbetet med särskilt stöd ska bedrivas utan det är varje skolenhet som ansvarar för att utforma egna lokala rutiner. Enligt flera av de intervjuade finns det brister i arbetet med särskilt stöd. Många elever i behov av särskilt stöd får särskilt stöd, men inte alltid i den omfattning eller form som krävs. Som framgår av avsnitt 3.2 framför intervjuade rektorer att en orsak till att alla behov inte kan mötas är begränsade resurser.

Som framgår av avsnitt 3.3 menar intervjuade rektorer och representanter för elevhälsan att arbetet mot skolfrånvaro skulle underlättas av stärkt samverkan med socialtjänst och region. Uppfattningen är även att elever i behov av särskilt stöd i flera fall skulle också gynnas av stärkt samverkan. På frågan om det finns någon elevgrupp som är särskilt svår att möta när det kommer till särskilt stöd framför flera av de intervjuade elever med NPF¹⁸ och elever med en frånvaroproblematik. Enligt

¹⁸ Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

2024-02-20

intervjuade representanter från elevhälsan blir utmaningarna särskilt stora när det kommer till elever som från grundskolan är vana vid att få enskild undervisning eller undervisning i mindre sammanhang vilket är ett stöd som gymnasieskolan inte kan erbjuda i motsvarande omfattning. Vid kommunens gymnasieskolor återfinns undervisningsgrupper anpassade efter elevers behov i varierande omfattning, främst vid Huddingegymnasiet och Sågbäcksgymnasiet. Flera av de intervjuade bedömer att efterfrågan av undervisningsgrupper anpassade efter elevers behov är större än vad skolenheterna har möjlighet att erbjuda.

Enligt intervjuad ordförande för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden arbetar nämnden på olika sätt för att stärka upp gymnasieskolornas förutsättningar att ge elever i behov av särskilt stöd det särskilda stöd som de behöver. Som framgår av avsnitt 3.2 har nämnden under de senaste åren beslutat om ett antal åtgärder för att öka elevernas måluppfyllelse, det handlar bl.a. om en åtgärdsplan för det kompensatoriska uppdraget för gymnasieskolans yrkesförberedandeprogram som syftar till att komma i gång med ett utvecklingsarbete för att på lång sikt skapa hållbara arbetssätt som ger effekt för såväl elever som personal. En annat område nämnden identifierat ett behov att stärka upp är den pedagogiska personalens kompetens kring elever med NPF. Den 6 december 2023 erhöll nämnden en rapport som beskriver gymnasieskolornas arbete kring elever med funktionsvariation och särskilt begåvade elever. Rapporten innehåller även ett antal åtgärder som planeras att genomföras under år 2024; det handlar bl.a. om utbildning för personal vid gymnasieskolorna. För att stärka arbetet kring elever med NPF kommer en motsvarande utredning att genomföras inom elevhälsan under år 2024, enligt intervjuad ordförande.

3.4.1 **Bedömning**

Vår bedömning är att det delvis är säkerställt att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver.

Vi bedömer att det finns brister i arbetet med särskilt stöd. Alla elever får inte det särskilda stöd som de behöver, vilket påverkar måluppfyllelsen. Det gäller exempelvis elever med NPF och frånvaroproblematik.

Vi konstaterar emellertid att det görs insatser av olika slag för att möta behovet av särskilt stöd, däribland åtgärdsprogram för det kompensatoriska arbetet vid yrkesprogram och kartläggning av arbetet kring elever med NPF vilket vi ser positivt på.

3.5 Systematiskt kvalitetsarbete

Bestämmelser om systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola finns i 4 kap. skollagen. I lagen framgår att arbetet ska bedrivas på huvudmanna- och enhetsnivå. På huvudmannanivå ska det bestå av planering, uppföljning, analys och utveckling genom insatser. Arbetet ska utgå från målen för verksamheten som formuleras i lag, förordningar och andra styrdokument. Fokus får alltså inte bara ligga på kunskapsmålen. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Ett par rektorer menar att huvudmannens styrning av det systematiska kvalitetsarbetet är otydlig. Verksamhetschef för gymnasieskolan delar inte uppfattningen. På förvaltningsnivå finns en processbeskrivning framtagen som redogör för arbetet att planera, följa upp och samordna utbildningsverksamheten inom gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Som en del av det systematiska kvalitetsarbetet erhåller gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden en årlig kvalitetsredovisning som är en aggregerad sammanställning och analys av måluppfyllelsen i kommunens kommunala gymnasieskolor. Kvalitetsredovisningen tar sin utgångspunkt i hur skolorna har arbetat för att nå läroplansmålen under områdena kunskaper, normer och värden, ansvar och inflytande samt framtida arbetsliv.

Vi har tagit del av kvalitetsredovisningarna för läsåret 2021/2022 och 2022/2023. Av kvalitetsredovisningen för läsåret 2022/2023 framgår att nämnden inom ramen för avsnittet "kunskaper" följt upp elevernas betygspoäng, andelen elever med gymnasieexamen samt antalet elever med betyget F¹⁹ vid yrkesprogram och högskoleförberedande program. Statistiken kopplat till dessa uppgifter redovisas i en separat bilaga. Vad gäller betygspoängen kan vi av rapporten läsa att resultaten är genomgående aningen lägre än föregående år på såväl högskoleförberedande program som yrkesprogram. Däremot har andelen elever med examen från gymnasieskolan efter år 3 ökat jämfört med föregående år, både vid högskoleförberedande program och inom yrkesprogram. Ökningen kan ses både hos flickor och pojkar.

Av de samlade kommentarerna till uppföljningen av "kunskaper" framgår bl.a. att:

- "Effekterna från pandemin och distansundervisningen sakta minskar och resultaten generellt börjar närma sig samma nivåer som innan"
- "Det finns en nedåtgående trend för natur- och teknikprogrammen och att "det delvis beror på elevernas bristande förkunskaper inom exempelvis matematik, fysik och kemi".
- "Hög frånvaro har en tydlig koppling till elevernas kunskapsresultat och är ett område som skolorna arbetar aktivt med under året och som fortsätter kommande år".

Vi kan av kvalitetsredovisningen i övrigt inte se att den innehåller förslag på åtgärder att vidta. Som framgår i avsnitt 3.2 och 3.3 har nämnden under de senaste åren

¹⁹ F- eleven har inte uppnått betygsriterierna för kursen.

2024-02-20

beslutat om ett antal åtgärder; det handlar bl.a. om strukturprogram, åtgärdsplan för det kompensatoriska arbetet vid yrkesförberedande program och rapport om nämndens NPF-arbete.

Intervjuad ordförande för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden menar att nämnden genom kvalitetsrapporterna erhåller god information om respektive skolenhet. Som ett resultat från uppföljningen i samband med kvalitetsrapporteringen ser ordförande däremot ett behov av att utveckla ett mer gemensamt strategiskt arbete mellan skolenheterna. Det vill säga att skolenheterna i större utsträckning skulle kunna dra nytta av varandra genom att utbyta kunskaper och erfarenheter för att effektivisera utvecklingsarbetet.

Ett par rektorer menar att det är tydligt hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas genom de årshjul som tas fram på enhetsnivå. En annan uppfattning är att skolenheterna sammanställer och analyserar stora mängder underlag men att det inte är säkert att arbetet resulterar i att utbildningen utvecklas. Bidragande till den uppfattningen är att det bedöms saknas en tydlig styrning för hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas. Precis som intervjuad nämndsordförande bedömer ett par av de intervjuade rektorerna att skolenheterna genom ett mer strukturerat arbetssätt skulle kunna dra större nytta av varandra genom erfarenhet- och kunskapsutbyte. Vidare är uppfattningen att dialogen mellan huvudman och verksamhet under de senaste åren försämrats. Intervjuade rektorer ser därför positivt på att kvalitetsdialoger återigen ska införas från år 2024. Det kommer att ge både huvudman och verksamhet större insyn i varandras arbete, menar rektorerna. Enligt intervjuad verksamhetschef för gymnasieskolan slutade kvalitetsdialogerna att genomföras till följd av pandemin. Vid tidpunkten för granskningen pågår ett arbete att ta fram en struktur för dialogernas genomförande.

I intervju med lärare framkommer att de upplever att de inte fullt ut har möjlighet att arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet så som de önskar. Uppfattningen är att de årligen följer upp motsvarande uppgifter men att det är sällan analysen resulterar i konkreta åtgärder att vidta. Vidare menar intervjuade lärare att de inte får någon återkoppling på hur huvudmannen tagit emot och arbetat med den information som överlämnats.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att det i allt väsentligt bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen för utbildningen.

Det är inte tillfredsställande om skolenheternas systematiska kvalitetsarbete inte bidrar till utveckling. Vi bedömer att det finns brister i huvudmannens styrning av det systematiska kvalitetsarbetet som ger huvudmannen förutsättningar att vidta riktade och skarpa åtgärder. Det kan exempelvis gälla beslut om vad som särskilt ska följas upp.

Vår bedömning är att det i allt väsentligt vidtas åtgärder om det identifieras brister.

Vi konstaterar att det under de senaste åren har vidtagits ett antal åtgärder med anledning av identifierade brister och behov. Vi bedömer dock att det är en brist att

huvudmannen i det dokumenterade systematiska kvalitetsarbetet inte tydliggör vilka konkreta åtgärder som ska vidtas utifrån genomförda analyser.

4 Samlad bedömning och rekommendationer

Syftet med granskningen har varit att bedöma om gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning är ändamålsenlig, så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens styrning delvis är ändamålsenlig så att eleverna i gymnasieskolan når målen för utbildningen.

Bedömningen bygger vi på att det finns en risk för att befintlig resursfördelningsmodell inte i tillräckligt hög grad beaktar elevers olika förutsättningar och behov. Risken är särskilt viktig att beakta då många elever, folkbokförda i andra kommuner, med förhållandevis låga meritvärden antas till gymnasieskolan i Huddinge kommun vilket kan belasta kommunen med kostnader som inte täcks av befintlig resursfördelningsmodell.

Det görs insatser av olika slag för elever som riskerar att få eller har problematisk frånvaro. Vi bedömer dock att det inte är säkerställt att insatserna motsvarar de behov som finns. Det är inte heller tillfredsställande att nämnden, till följd av brister i det digitala systemet, inte följt upp och analyserat elevernas frånvaro på en aggregerad nivå.

Vi bedömer att det inte är säkerställt att alla elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver, det gäller exempelvis elever med NPF och frånvaroproblematik. Samtidigt görs insatser av olika slag för att möta behovet, vilket vi ser positivt på.

Vi bedömer att huvudmannen i allt väsentligt bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån kunskapsmålen men att det finns brister i huvudmannen styrning. Det är också en brist att det i det dokumenterade kvalitetsarbetet inte tydligt framgår vilka konkreta åtgärder som ska vidtas utifrån genomförda analyser.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden att:

- säkerställa att resursfördelningsmodellen beaktar elevers olika förutsättningar och behov så att kostnaderna för bl.a. särskilt stöd finansieras inom densamma.
- regelbundet följa upp elevernas samlade frånvaro och att tillse att adekvata och riktade åtgärder vidtas om brister identifieras. (4 kap. 5 och 7 §§ SkoL)
- säkerställa att elever i behov av särskilt stöd får det särskilda stöd som de behöver. (3 kap. 7 § SkoL)
- årligen besluta om uppföljning och utvärdering av särskilt utvalda områden. (4 kap 5 § SkoL samt SKOLFS 2012:98)
- stärka styrningen av det systematiska kvalitetsarbetet så att processen från uppföljning, analys och insatser tydligt framgår. (4 kap. 3 och 6 §§ SkoL).

Huddinge kommun
Granskning av gymnasieskolans måluppfyllelse

2024-02-20

Datum som ovan

KPMG AB

Micaela Hedin
Certifierad kommunal yrkesrevisor

Klara Engström
Verksamhetsrevisor

Joakim Nertyk
Certifierad kommunal yrkesrevisor, specialist

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.